כל הזכויות שמורות לאתר חטיבה 14

דפים מהספר "המערכה המלחמתית בחזית המצרית"

מאת לואא' [אלוף – פ.מ.] בדימוס ג'מאל חמאד

תירגם: אל"ם (מיל.) פסח מלובני – קצין באגף המודיעין.

הבהרות: אלוף (מיל.) אמנון רשף; אל"ם (מיל.) פסח מלובני; תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר.

פרק 9: ניסיונות שרון להשתלט על העיר אסמאעיליה

עמ' 543

בבוקר ה-19 לחודש היה לאויב ממערב לתעלה שלוש אוגדות משוריינות, שמנו יחד 7 חטיבות שריון, חטיבת צנחנים וחטיבה ממוכנת, והן אוגדת הגנרל אברהם אדן [אוגדה 162 – א.ר.] (3 חטיבות שריון – במקור), אוגדת הגנרל אריאל שרון [אוגדה 143 – א.ר.] (2 חטיבות שריון וחטיבת צנחנים – במקור) ואוגדת הגנרל קלמן מגן [אוגדה 252 – א.ר.] (2 חטיבות שריון וחטיבה ממוכנת – במקור). אוגדות אלה המשיכו במבצעיהן כדי למלא את יעדיהן בהתאם לתכנית שהוכנה, בשני צירים עיקריים:

■ الفصـل التاسع ■

محاولات شارون للاستيلاء على مدينة الإسماعيلية

كان العدو في صباح يوم ١٩ أكتوبر ٧٣ قد أصبح له غرب قناة السويس - كما أسلفنا - ثلاث فرق مدرعة تضم سبعة ألوية مدرعة ولواء مشاة مظلات، ولواء مشاة ميكانيكي، وهي فرقة الجنرال إبراهام أدان (٣ ألوية مدرعة)، وفرقة الجنرال أريل شارون (٢ لواء مدرع ولواء مظلات) وفرقة الجنرال كلمان ماجن (٢ لواء مدرع ولواء مشاة ميكانيكي). وقد واصلت هذه الفرق عملياتها لتحقيق أهدافها وفقا للخطة الموضوعة على محورين رئيسيين:

המצב הצבאי בציר אסמאעיליה

הציר הדרומי: הוא ציר סואץ, בו פעלו אוגדות הגנרלים אדן ומגן, שגבולו הצפוני היה צומת אבו סולטאן.

כל הזכויות שמורות לאתר חטיבה 14

הציר הצפוני: ציר אסמאעיליה, בו פעלה אוגדת שרון, שגבולו הדרומי היה צומת אבו סולטאן, וכיוון התקדמותה היה צפונה במקביל לתעלת סואץ, בדרך "האמנה" [ציר "חבית" – א.ר.], ובחזית שמאגם תמסח ממזרח ועד נפישה ממערב. מטרת שרון היתה לחצות את תעלת אסמאעיליה ולהשתלט על העיר אסמאעיליה. הכוחות המצריים היחידים שעמדו מול אוגדת שרון בציר זה מדרום לתעלת אסמאעיליה היו חטיבת צנחנים 182, בפיקודו של עקיד [אל"ם – פ.מ.] אסמאעיל עזמי ושני גדודים מאגד 129 קומנדו (צאעקה – במקור) בפיקוד עקיד [אל"ם – פ.מ.] עלי היכל.

מאחר וממערב לתעלה נמצאו כ-650 טנקים ישראליים, מלבד החי"ר הממוכן שהשתמש בנגמ"שים חצי זחליליים בעת תנועתם,

الموقف العسكري على محور الإسماعيلية

المحور الجنوبي: محور السويس، وكانت تعمل عليه فرقتا الجنرال أدان والجنرال ماجن، وحدوده الشمالية وصلة أبو سلطان، وقد سبق لنا شرح العمليات الحربية التي جرت على هذا المحور بالتفصيل.

المحور الشمالي: محور الإسماعيلية، وكانت تعمل عليه فرقة الجنرال شارون وحدوده الجنوبية وصلة أبو سلطان، واتجاه تقدمه شمالا بمحاذاة قناة السويس على طريق المعاهدة، وعلى مواجهة من بحيرة التمساح شرقا إلى نفيشة غربا، وكان هدف شارون هو عبور ترعة الإسماعيلية والاستيلاء على مدينة الإسماعيلية. وكانت القوات المصرية الوحيدة التي تواجه فرقة شارون على هذا المحور جنوب ترعة الإسماعيلية عبارة عن اللواء ١٨٢ مظلات بقيادة العقيد إسماعيل عزمي وكتيبتين من المجموعة ١٢٩ صاعقة بقيادة العقيد علي هيكل.

ونظرا لوجود حوالي ٦٥٠ دبابة إسرائيلية غرب القناة، بخلاف المشاة الميكانيكية التي تستخدم العربات المدرعة ذات النصف جنزير في تحركاتها، فقد أخذت الدبابات

٥٤٣

עמ' 544

שהתפרסו בשטחים החקלאיים המדבריים בקבוצות גדולות, כשהם מאיימים על מערכי ההגנה המצריים שבחזית ובעומק באופן חמור. בשעה 09:25 בבוקר ה-19 לחודש שלח הפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי, הרמטכ"ל, שהגיע

למפקדה הקדמית של ארמיה 2 בשעה 17:00 ביום הקודם, מברק אלחוטי לפריק אוול [גנרל 4 כוכבים – פ.מ.] אחמד אסמאעיל, המפקד הכללי, במרכז 10 בקהיר, בה ציין כי: "האויב מתפרס בקבוצות הכוללות בין 40-50 טנקים באזור פאיד וסרפאום. כוחותיו משחיתים את השטח לגמרי".

الإسرائيلية في الانتشار في الأراضي المزروعة والصحراوية في مجموعات كبيرة مهددة الدفاعات المصرية التي في الأمام وفي العمق بأفدح الأخطار. وفي الساعة التاسعة والدقيقة الخامسة والعشرين صباح يوم ١٩ أكتوبر بعث الفريق سعد الشاذلي رئيس أركان حرب القوات المسلحة والذي كان قد وصل إلى مركز القيادة المتقدم للجيش الثاني في الساعة الخامسة مساء في اليوم السابق (كما أسلفنا) ببرقية لاسلكية إلى الفريق أول أحمد إسماعيل القائد العام بالمركز ١٠ بالقاهرة ذكر له فيها ما يلي: «العدو ينتشر في مجموعات داخل المنطقة من ٤٠ إلى ٥٠ دبابة في فايد وسرابيوم. قواته تعيث في الأرض فسادا».

הופעת כמות גדולה זו של טנקים ממערב לתעלה, בשל צליחת שלושת האוגדות הישראליות המשוריינות מערבה, היו הסיבה לכך שבמחשבתו של הפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי עלה רעיון נועז שהיה קרוב לדמיון, והוא לנצל את ההזדמנות שהגדה המזרחית של התעלה התרוקנה ממרבית הכוחות המשוריינים הישראליים, כך שאחת הדיוויזיות המצריות הנמצאות הרחק מן הקרבות המתנהלים, והיא דיוויזיה 18 חי"ר הערוכה בגזרת קוניטרה מזרח, תפתח בהתקפה על העמדות הישראליות שבחזיתה, כאמצעי להקלת הלחץ הישראלי, שהתמקד אז בגדה המערבית של התעלה.

רעיון זה קיבל את ביטויו במברק ששיגר הפריק [רב אלוף – פ.מ.] אל-שאד'לי לעמיד [תא"ל – פ.מ.] עבד אל-קווי מחג'וב, ראש מטה דיוויזיה 18 חי"ר בשעה 12:00 בצהרי ה-19 לחודש, ושנוסחו היה כלהלן: "האויב נמצא בכוח גדול ממערב [לתעלה – פ.מ.]

כל הזכויות שמורות לאתר חטיבה 14

وكان ظهور هذا العدد الضخم من الدبابات غرب القناة على أثر عبور الفرق المدرعة الإسرائيلية الثلاث إلى الغرب سببًا في أن تخطر على ذهن الفريق سعد الشاذلي فكرة جريئة تكاد تكون أقرب إلى الخيال، وهي انتهاز فرصة خلو الضفة الشرقية للقناة من معظم القوات المدرعة الإسرائيلية لتقوم إحدى الفرق المصرية البعيدة عن الاشتباكات الدائرة، وهي الفرقة ١٨ مشاة في قطاع القنطرة شرق بالهجوم على المواقع الإسرائيلية التي في مواجهتها، كوسيلة لتخفيف الضغط الإسرائيلي الذي كان مركزا وقتئذ على الضفة الغربية للقناة. وتبدو هذه الفكرة بوضوح من خلال الإشارة اللاسلكية التي بعث بها الفريق الشاذلي إلى العميد أ.ح عبد القوي محجوب رئيس أركان الفرقة ١٨ مشاة في الساعة الثانية عشرة ظهر يوم ١٩ أكتوبر، والتي كان نصها كما يلي: «العدو بقوة كبيرة في الغرب

ומתקדם בכיוונים שונים. בוא ונבדוק את דופק האויב, ואפשר שאתם תבצעו התקפה על האויב. למד את המצב עם פואד (הכוונה לעמיד [תא"ל – פ.מ.] פואד עזיז ע'אלי, מפקד הדיוויזיה – במקור) ותחליטו בתוך 10 דקות". מברק זה מצביע בברור במה התעניין הפריק [רב אלוף – פ.מ.] אל-שאד'לי באותה עת של בלבול ומבוכה, בשל המצב הצבאי בגדה המערבית, שהלך והחמיר, וכי בדיקת דופקו של האויב ולימוד הצעה מסוכנת זו על-ידי מפקד הדיוויזיה וראש המטה שלו, אינו דבר שמסתיים תוך 10 דקות, כפי שכתוב במברק. ביומן רישום המברקים של ארמיה 2 לא רשום שהתקבלה תשובה למברק זה, דבר המוכיח כי מפקדת הדיוויזיה לא התייחסה להצעה זו כאל אפשרות רצינית.

ويتقدم في اتجاهات مختلفة. قم بجس نبض العدو، ويمكن أن تقوموا أنتم بهجوم على العدو. ادرس الموقف مع فؤاد (المقصود العميد أ.ح فؤاد عزيز غالي قائد الفرقة) وأعطني القرار في ظرف ١٠ دقائق». وتدل هذه الإشارة اللاسلكية بوضوح على مدى ما كان الفريق الشاذلي يعانيه في تلك الفترة من بلبلة واضطراب، بسبب الموقف العسكري الذي كان يزداد تحرجًا على الضفة الغربية للقناة، فإن جس نبض العدو ودراسة مثل هذا الاقتراح الخطير بواسطة قائد الفرقة، ورئيس أركانها، لا يمكن أن يتما في ١٠ دقائق كما جاء في الإشارة. كما أن عدم ورود رد مسجل لهذه الإشارة من الفرقة ١٨ مشاة في سجل إشارات الجيش الثاني إنما يدل على أن قيادة الفرقة لم تأخذ هذا الاقتراح على محمل جدي.

בנוסף לכך, העמדות הישראליות שממזרח לתעלה לא היו ריקות מכוחות בשל צליחת התעלה על-ידי שלושת האוגדות המשוריינות אל ממערב לתעלה, שכן פיקוד הדרום הישראלי הכין עוד קודם לכן שתי אוגדות של כוחות המילואים כדי

כל הזכויות שמורות לאתר חטיבה 14

לתפוס את העמדות הישראליות שממזרח לתעלה, שנמצאו מול ראשי הגשר המצריים, והשינוי היחידי שעשה כדי לטפל בהקטנת

هذا ولم تكن الدفاعات الإسرائيلية شرق القناة خالية من القوات بسبب عبور الفرق المدرعة الثلاث إلى غرب القناة، فإن القيادة الجنوبية الإسرائيلية كانت قد أعدت من قبل ما يعادل فرقتين من القوات الاحتياطية لاحتلال المواقع الإسرائيلية شرق القناة التي تواجه رءوس الكباري المصرية، وكان التعديل الوحيد الذي أجرته لعلاج النقص الذي جرى في

٥٤٤

עמ' 545

היקף כוחותיו היה חלוקת חזית הלחימה לשני אזורים, במקום שלושת האזורים, כפי שהיה המצב לפני הצליחה הישראלית אל ממערב לתעלה, כשהאזור הצפוני היה אחראי מן הים התיכון בצפון ועד הדרך התיכונה בדרום (ציר אסמאעיליה מזרח – טאסה – במקור) ותא"ל ששון [יצחקי – א.ר.] קיבל את הפיקוד עליה, ואילו האזור הדרומי היה אחראי על האזור שמן הדרך התיכונה מצפון ועד אל-שט, ותא"ל גרנית ישראל קיבל פיקוד עליו, אך הוא לא נשאר בתפקידו זמן רב, שכן הוא קיבל חופשה עקב נפילת בנו בחזית הגולן כדי לשהות עם משפחתו בתקופת האבל, ומי שקיבל את הפיקוד על המפקדה עד לסיום המלחמה היה תא"ל מנחם מרון [בירון – במקור פ.מ.]

حجم قواتها، هو تقسيم جبهة القتال إلى منطقتين بدلا من ثلاث مناطق كما كان الوضع قبل العبور الإسرائيلي إلى غرب القناة، وكانت المنطقة الشمالية تمتد مسئوليتها من البحر المتوسط شمالاً إلى الطريق الأوسط جنوبا (طريق الإسماعيلية شرق ـ الطاسة) وكان العميد ساسون يتولى قيادتها، أما المنطقة الجنوبية فقد كانت مسئولة عن المنطقة من الطريق الأوسط شمالا إلى الشط جنوبا، وكان العميد جرانيت يسرائيل يتولى قيادتها ولكنه لم يمكث طويلا، فقد منحته القيادة إجازة عقب مصرع ولده على جبهة الجولان للبقاء مع أسرته في فترة الحداد، وتسلم منه القيادة حتى نهاية الحرب العميد مناحم بيرون.

בבוקר ה-19 לחודש היה מצב יחידות חטיבה 182 צנחנים בגדה המערבית של התעלה כלהלן:

גדוד 89 צנחנים: תפס את הרמפות המצריות שהשתרעו על החוף המערבי של התעלה, בין פירצת החדירה הישראלית ותעלת אסמאעיליה, והן סרפאום

["טיב" – א.ר.], טוסון ["פוקסטרוט" א' – א.ר.], תבה שיח' חנידק ["פוקסטרוט" 1 – א.ר.] וג'בל מרים [אזור קבר החיל האלמוני – "ורשה" 2 – א.ר.].
גדוד 81 צנחנים: אבטח את ציר עין ע'צין [אזור "דרגש" – "אדום" 6520 – א.ר.] – סרפאום [כולל מתחם "אורחה" – א.ר.], המקביל לקו מסילת הברזל, והם היו ערוכים בעמדותיהם מדרום לתחנת הרכבת סרפאום.
גדוד 85 צנחנים: נמצא בדרכו מאנשאץ לאסמאעיליה כדי שמפקדו יקבל את משימתו ממפקד ארמיה 2, לאחר שסיים את התארגנותו במחנות אנשאץ ב-18 לחודש.

وفي صباح يوم ١٩ أكتوبر كان موقف وحدات اللواء ١٨٢ مظلات على الضفة الغربية للقناة كما يلي :

الكتيبة ٨٩ مظلات : كانت تحتل المصاطب المصرية التي تمتد على الشاطئ الغربي للقناة ما بين ثغرة الاختراق الإسرائيلية وترعة الإسماعيلية ، وهي : سرابيوم وطوسون والشيخ حنيدق وجبل مريم . ١

الكتيبة ٨١ مظلات : كانت تؤمن طريق عين غصين وسرابيوم الموازي لخط السكة الحديدية ، وتحتل موقعا جنوب محطة سكة حديد سرابيوم .

الكتيبة ٨٥ مظلات : كانت في طريقها من إنشاص إلى الإسماعيلية ليتلقى قائدها المهمة من قائد الجيش الثاني بعد إعادة تجميعها في معسكرات إنشاص يوم ١٨ أكتوبر .

אל"ם דני מט, מפקד הצנחנים הישראלי, שהיו ערוכים באזור דוורסואר, שלח גדוד מחטיבתו צפונה, בהתאם להוראות הגנרל שרון, מפקד האוגדה, במטרה להשתלט על סרפאום ב-18 לחודש, אך הוא נכשל להגיע לסרפאום בשל ההתנגדות העיקשת בה נתקל, של אנשי הקומנדו המצריים (מאגד 129 קומנדו – במקור). לאחר צליחתה של חטיבת אל"ם אמנון [חטיבה 14 – א.ר.] (מאוגדת שרון – במקור) אל ממערב לתעלה ב-19 לחודש, לאחר שהשאיר גדוד מחטיבתו [גדוד 184 – א.ר.] בגדה המזרחית, שרון התעודד והורה למפקד חטיבת הצנחנים לחזור על הניסיון ולהתקדם עם כוחו מעבר לשטח החקלאי, ולהשתלט על סרפאום. אך כוח הצנחנים הישראלי התנגש במוצב המבוצר בו

כל הזכויות שמורות לאתר חטיבה 14

היה ערוך גדוד 81 צנחנים המצרי מדרום לסרפאום, דבר שגרם לכישלון התקפתה בפעם השנייה.

כשנודע לגנרל שרון כי התקפת כוח הצנחנים של דני מט נכשלה, שיגר במקומה כוח שריון מחטיבת אמנון [חטיבה 14 – א.ר.] לתגבור אותו (כ-30 טנקים מתוגברים בחי"ר ממוכן – במקור).

وكان العقيد داني مات قائد المظلات الإسرائيلي الذي كان متمركزا في منطقة الدفرسوار قد أرسل كتيبة من لوائه شمالا وفقا لتعليمات الجنرال شارون قائد الفرقة بهدف الاستيلاء على سرابيوم يوم ١٨ أكتوبر، ولكنها فشلت في الوصول إلى سرابيوم نظرا للمقاومة العنيدة التي واجهتها من رجال الصاعقة المصريين. (من المجموعة ١٢٩ صاعقة كما أسلفنا). وعلى أثر عبور اللواء المدرع بقيادة العقيد آمنون (من فرقة شارون) إلى غرب القناة يوم ١٩ أكتوبر بعد ترك كتيبة مدرعة من لوائه على الضفة الشرقية، تشجع شارون وأمر قائد لواء المظلات بتكرار المحاولة والتقدم بقواته عبر الأرض المزروعة، للاستيلاء على سرابيوم. ولكن قوة المظلات الإسرائيلية اصطدمت بالموقع الحصين الذي كانت تحتله الكتيبة ٨١ مظلات المصرية جنوب سرابيوم، مما أدى إلى فشل هجومها للمرة الثانية.

وعندما علم الجنرال شارون بفشل هجوم قوة مظلات داني مات، أرسل في الحال قوة مدرعة من لواء آمنون لتدعيمها (حوالي ٣٠ دبابة مدعمة بالمشاة الميكانيكية). وعن طريق

٥٤٥

עמ' 546

תוך תנועת איגוף מסביב למוצב סרפאום [מתחם "אורחה" – א.ר.], הצליחו הטנקים הישראלים לחדור את המוצב המצרי בשעה 14:00 אחרי הצהרים. לחץ האויב על גדוד 81 צנחנים נמשך, דבר שאילץ אותם להרוס את הגשר שעל תעלת המים המתוקים ולסגת צפונה. בעקבות כך הצליחו הטנקים הישראליים, בשיתוף פעולה עם הצנחנים, להשתלט על מוצב סרפאום [מתחם "אורחה" – א.ר.] החיוני. הישראלים זכרו כי המוצב כלל תחנת קליטת תקשורת אלחוטית גדולה [האזנה – פ.מ.]

בשל הקרב הורה הפריק [רב אלוף – פ.מ.] אל-שאד'לי לעקיד [אל"ם – פ.מ.] אסמאעיל עזמי, מפקד חטיבה 182 צנחנים, לסגת עם יחידתו באופן מסודר למוצב טוסון ["פוקסטרוט" א' – א.ר.], כך שיחזיק בקו טוסון – מסגד סרפאום.

מחשש שכלי הרק"מ הישראליים יחצו את תעלת אסמאעיליה ויגיעו לעיר אסמאעיליה, הוצאו הוראות לחטיבה 118 חי"ר ממוכן (הכוח שנשאר מדיוויזיה 23 חי"ר ממוכן מצפון לתעלת אסמאעיליה – במקור) לתפוס קו הגנה במקביל לגדה הצפונית של תעלת אסמאעיליה, על הדרך החקלאית [ציר "פגר" – א.ר.] ובחזית שמנפישה במזרח, עד שדה התעופה אבו צוייר במערב, תוך מיקוד ההגנה על כל המעברים שעל התעלה, במיוחד הגשר התלוי ["אדום" 6717 – א.ר.], וכי על מפקד החטיבה לנקוט בצעדים הדרושים עם אנשי ההנדסה הצבאית כדי להרוס את כל הגשרים והמעברים שעל התעלה במצב שהאויב יעשה ניסיון כלשהו כדי לצלוח אותה.

حركة التفاف حول موقع سرابيوم تمكنت الدبابات الإسرائيلية من اختراق الموقع المصري حوالي الساعة الثانية بعد الظهر، واستمر ضغط العدو على الكتيبة (٨١) مظلات، مما اضطرها لنسف الكوبري القائم على الترعة الحلوة والارتداد شمالا، وتمكنت الدبابات الإسرائيلية بالتعاون مع قوة المظلات من الاستيلاء على موقع سرابيوم الحيوي. وقد ذكر الإسرائيليون أن الموقع كان يضم محطة إنصات لاسلكية كبيرة. وعلى أثر المعركة أصدر الفريق سعد الشاذلي أمره إلى العقيد إسماعيل عزمي قائد اللواء ١٨٢ مظلات بالارتداد بوحداته تحت السيطرة شمالا إلى موقع طوسون على أن يتمسك بالخط طوسون ـ جامع سرابيوم. وخشية من عبور المدرعات الإسرائيلية ترعة الإسماعيلية والوصول إلى مدينة الإسماعيلية، صدرت الأوامر إلى اللواء ١١٨ مشاة ميكانيكي (القوة الباقية من الفرقة ٢٣ مشاة ميكانيكية شمال ترعة الإسماعيلية) بأن يحتل خطا دفاعيا بمحاذاة الشاطئ الشمالي لترعة الإسماعيلية على الطريق الزراعي وعلى المواجهة من نفيشة شرقا إلى مطار أبو صوير غربا، مع تركيز الدفاع على جميع المعابر على الترعة خاصة الكوبري العلوي، على أن يتخذ قائد اللواء الإجراءات اللازمة مع المهندسين العسكريين لنسف جميع الكباري والمعابر على الترعة في حالة حدوث أي محاولة من العدو لعبورها.

חוסר יכולתם של כוחותינו [הכוונה לכוחות המצרים –פ.מ.] לכתר את האויב באזור דוורסואר מערב, הביא לכך שכוחותיו המשוריינים הצליחו להתפרס צפונה ודרומה, עד שכוח משוריין מחטיבת אמנון [חטיבה 14 – א.ר.] הצליח, בשיתוף עם כוח צנחנים, לאלץ את חטיבה 182 צנחנים לסגת צפונה מקו סרפאום לקו טוסון ["פוקסטרוט" א' – א.ר.], כפי שצוין לעיל. מאחר והמצב הצבאי בכל אחת מהגדות השפיע על המצב בגדה השנייה, הורה הפריק [רב אלוף – פ.מ.] אל-שאד'לי לעמיד [תא"ל - פ.מ.] אבראהים אל-עראבי, מפקד

כל הזכויות שמורות לאתר חטיבה 14

דיוויזיה 21 המשוריינת, שיסוג עם הדיוויזיה שלו צפונה, מהקו המקביל לסרפאום לקו המקביל לטוסון ["פוקסטרוט" א' – א.ר.] שבגדה המזרחית, כך שכתפו תהיה יחד עם כתפו של עקיד [אל"ם – פ.מ.] אסמאעיל עזמי, כפי שהובהר לו. עמיד [תא"ל – פ.מ.] אל-עראבי נאלץ, כביצוע להוראות אלה, לסגת עם הדיוויזיה שלו כ-5 ק"מ צפונה, מבלי שהופעל עליו לחץ כלשהו של האויב, ובכך הצליח האויב להשיג את המטרה אותה קבע בתכנית הצליחה הישראלית המקורית, והוא אבטחת חצר הצליחה בדוורסואר ושלושת הגשרים שהוקמו שם על התעלה, כדי שיוכל להעביר דרכם כוחות וציוד לגדה המערבית של התעלה בביטחון ושלום.

במהלך ה-19 לחודש ארע אירוע מצער אחר שהתקבל על-ידי כולם בצער ובאלם. המפקדה הכללית שיגרה כוח מיוחד של המודיעין

وقد أدى عجز قواتنا عن حصر العدو في منطقة الدفرسوار غرب القناة إلى تمكن قواته المدرعة من الانتشار شمالا وجنوبا، حتى استطاعت قوة مدرعة من لواء آمنون بالتعاون مع قوة من المظلات إجبار اللواء ١٨٢ مظلات على الارتداد شمالا من الخط سرابيوم إلى الخط طوسون، كما سبق أن ذكرنا. ونظرا لتأثير الوضع العسكري في كل ضفة على الوضع في الضفة الأخرى، فقد أمر الفريق الشاذلي العميد إبراهيم العرابي قائد الفرقة ٢١ المدرعة بأن يرتد بفرقته شمالا من الخط المحاذى لسرابيوم إلى الخط المحاذي لطوسون على الضفة الشرقية، ليكون كتفه في كتف العقيد إسماعيل عزمي كما أوضح له. واضطر العميد العرابي تنفيذا للأوامر إلى الارتداد بفرقته شمالا حوالي ٥ كيلو مترات، بدون أن يقع عليه أي ضغط من العدو، وبهذا نجح العدو في تحقيق الهدف الذي سبق تحديده في خطة العبور الإسرائيلية الأصلية، وهو تأمين ساحة العبور في الدفرسوار والجسور الثلاثة المقامة عندها عبر القناة، من نيران المدفعية والهاونات ومدافع الدبابات، ومدافع الضرب المباشر من كلتا ضفتي القناة، ليستمر تدفق القوات والإمدادات إلى الضفة الغربية في أمان وسلام.

وقد وقع خلال يوم ١٩ أكتوبر أيضا حادث مؤسف قوبل بالأسى والوجوم من الجميع وعلى مختلف المستويات. فلقد أرسلت القيادة العامة مجموعة خاصة من المخابرات

٥٤٦

עמ' 547

הצבאי בפיקודו של עקיד [אל"ם – פ.מ.] אבראהים אל-רפאעי, בבוקר אותו יום למפקדת ארמיה 2. הפריק [רב אלוף – פ.מ.] סעד אל-שאד'לי הורה לעקיד

www.hativa14.org.il

כל הזכויות שמורות לאתר חטיבה 14

[אל"ם – פ.מ.] אל-רפאעי שיפעל עם כוחו על דרך "האמנה" [ציר "חבית" – א.ר.], בגזרה שבין נפישה בצפון ועד צומת סרפאום – דרך "האמנה" בדרום [צומת "גשירה" – א.ר.], במטרה לבצע פשיטות ומארבים נגד טנקי האויב. השעה 09:00 בבוקר נקבעה כמועד [תחילת – פ.מ.] התנועה מנפישה. בהתאם למברקים האלחוטיים הרשומים במפקדת ארמיה 2, הודיע עקיד [אל"ם– פ.מ.] אל-רפאעי לפריק [רב אלוף – פ.מ.] אל-שאד'לי בשעה 12:45 בצהרים על המצאות טנקי אויב על ציר התקדמותו, וכי הוא מנסה להכנס עימם לקרב. בשעה 13:30 בצהרים נהרג עקיד [אל"ם – פ.מ.] אבראהים אל-רפאעי, לאחר שנפגע מפגז תותח מאחד הטנקים הישראליים. הדבר ארע באזור המיוער במנאיף (מדרום לתעלת אל-מנאיף – במקור), לאחר שניהל עם כוחו קרב מפואר כנגד טנקי האויב. הכוחות המזוינים איבדו עם נפילתו את אחד מגיבוריהם ומלוחמיהם האמיצים.

الحربية بقيادة العقيد إبراهيم الرفاعي صباح ذلك اليوم إلى قيادة الجيش الثاني ، وأصدر الفريق سعد الشاذلي تعليماته إلى العقيد الرفاعي بأن يعمل بمجموعته على محور طريق المعاهدة في القطاع من نفيشة شمالا حتى تقاطع وصلة سرابيوم مع طريق المعاهدة جنوبا ، بهدف القيام بأعمال الإغارات والكمائن ضد دبابات العدو . وتحددت الساعة التاسعة صباحا للتحرك من نفيشة . ووفقا للإشارات اللاسلكية المسجلة بقيادة الجيش الثاني ، أبلغ العقيد الرفاعي الفريق الشاذلي في الساعة الواحدة إلا الربع ظهرا بوجود دبابات للعدو على محور تقدمه ، وأنه سيحاول الاشتباك معها . وفي الساعة الواحدة والنصف ظهرا ، استشهد العقيد إبراهيم الرفاعي بعد إصابته بطلقة من مدفع إحدى الدبابات الإسرائيلية ، وكان ذلك في منطقة الأشجار بالمنايف (جنوب ترعة المنايف) ، بعد أن خاض مع مجموعته معركة مجيدة ضد دبابات العدو . وخسرت القوات المسلحة بفقده واحدا من أعظم أبطالها ومن أشجع مقاتليها .